

Escola i creativitat

Víctor Andreu
MOLÍ D'EN XINA, TARDOR 2010

ART

Introducció

1. Aquesta reflexió sobre ESCOLA I CREATIVITAT, la faig a partir dels elements comuns que ens identifiquen com espècie, al marge de l'edat biològica, sexe i creences.

2. Amb això vull dir que escolto respostes i ofereixo propostes, a partir de quelcom inherent a tots: els MDI o Mecanismes Desencadenant Innats.

3. Els MDI, no fan distincions d'edats, sexes i creences.

És el procés ontogènic (compendi de la filogenètica) el que assenyala els trets particulars, a partir de com s'han pogut i/o volgut viure les circumstàncies individuals, junt amb com s'ha tingut accés a adquirir formació i informació.

4. Aquest accés a la formació/informació posa en valor a L'ESCOLA, en totes i cadascunes de les seves vessants i dimensions, i, molt especialment, com a mitjà de canalització dels MDI vinculats no només al cervell rèptil: REACCIONS, sinó als MDI específicament humans, els **MDI+e; e = ACCIONS I ACTES INTEGRADORS DE DIVERSITATS, QUE LA CONSCIÈNCIA REGISTRA, SORGITS DE LA RAÓ, DE L'EMOCIÓ I DEL SENTIMENT...**

5. Des d'aquesta perspectiva, hom defensa que no hi ha un art especí-

fic de joves i d'adults, d'homes i de dones... bo i dolent. El que existeix és VERITAT o IMPOSTURA, lligats ambdós al RESPECTE AL MOMENT de cadascú.

6. La BELLESA està subtilment enllaçada amb el respecte al MOMENT. Aquest respecte allibera a l'art dels elements que el tanquen en un cercle viciós i endogàmic, ple de prejudicis i judicis de valor, d'estereotips... patrons culturals establerts que impedeixen el creixement de l'individu, com a tal i, a la vegada, desvirtuen la real socialització del coneixement.

La permanència en el reduccionisme de mètodes pràctics disgregadors, on la informació ve fragmentada i donada pels estereotips, i no per la força vital dels MDI, junt amb el respecte al moment, és, al meu entendre, una greu irresponsabilitat.

ESTEREOTIP VS MOMENT

ART I ESCOLA

7. L'ESCOLA, amb un tractament democràtic que posa en valor, com a primer principi, l'alumne i el seu MOMENT, genera una atmosfera que desperta, apropa i propicia, primer, la comprensió i, després, el desenvolupament del LLENGUATGE DE L'ART.

Un grup D'ALUMNES, com és àmpliament conegut, no és com quelcom necessàriament homogeni, ni ha de ser l'objectiu que ho sigui... les diferències es palesen en totes i cadascunes de les vessants del grup. Un grup és un conjunt de diversitats explicades en els MOMENTS. La diversitat és riquesa.

8. El primer objectiu és, doncs, orientar l'acció formativa a la CONSCIÈNCIA DE MOMENT.

Aquí no hi caben les comparacions... sinó el valor, l'honestat de

cada persona recollida en els seus actes. La dignitat i autoestima deïxen en evidència a l'autoengany.

No és que "VALGUI TOT" sinó que deixem que "PASSI TOT". La contemplació d'aquest TOT derivat del manar (fluir) informa del MOMENT de cadascú.

CONSCIÈNCIA DE MOMENT, seguida per la reflexió de cap a on vol ser conduïda la FORMA EXPRESSADA. Aquí L'ESCOLA és decisiva i es converteix en CANAL.

9. MÈTODE D'ACCIÓ, per aconseguir el primer objectiu.

No hi han FETS sinó INTERPRETACIONS.

La interpretació que cada alumne faci d'una proposició del mestre (partir d'un fulcre o punt de recolzament i mitjans material amb memòria gràfica, per a tots igual) palesa els diferents moments dels components del grup.

Posar NOM és l'acció reflexiva, post-expressió imprescindible. No s'ha de posar NOM a allò que creiem que són les FORMES expressades, sinó a allò que ens fan sentir i evocar.

S'ha d'evitar l'abús de significats derivat d'un mal entès joc interpretatiu.

És en aquest moment quan el mestre pot confirmar que no existeixen barreres de cap tipus: edat, sexe, etc., sinó bloqueig.

RESUM PRIMER OBJECTIU

Àrea del CONCEPTE: CONSCIÈNCIA DE MOMENT / REFLEXIÓ.

Àrea de MÈTODE: INTERPRETACIÓ, NOM / ESCOLA - CANAL.

Àrea de la TÈCNICA: SINCRONIA / MATERIALS AMB MEMÒRIA GRÀFICA.

EL BLOQUEIG

Segon objectiu a treballar:

EL DES- BLOQUEIG

10. He tingut la sort de poder observar i adonar-me, en el decurs dels anys, d'actituds i respostes, en el camp de l'art, front a plantejaments pedagògics especialitzats o a altres globals.

Quan he situat l'acció d'iniciar-se en la comprensió de l'art dins d'un context holístic, l'actitud dels alumnes no ha estat indiferent ni mecànica. L'art és un SABER CONTEMPLATIU.

Quan he vist mètodes on es donava prioritat a l'aprenentatge (procediments tècnics deslligats de processos de comunicació holística) el BLOQUEIG per part de l'alumne, ha sigut quasi immediat. L'art NO ÉS una experiència.

11. El bloqueig es FONAMENTA en dues àrees ben definides:

CONSTATACIÓ: FORMES SITUADES EN ELS CAMPS DE "L'IMPOSSIBLE".

INTUÏCIÓ: MANCA DE SENTIT DE LES FORMES.

12. DES - BLOQUEIG

Els programes d'iniciació i desenvolupament del llenguatge de l'art, situats en el context de l'expressió de FORMES sorgides de processos de comunicació, es fonamenten per un costat en immanències i, per altre, en necessitats.

13. La VERITAT és una NECESSITAT DE LA INTEL·LIGÈNCIA.

La CONSTATACIÓ I/O INTUÏCIÓ... de que allò que s'està fent NO ÉS VERITAT, origina un important bloqueig, en gran part donat pel desig de fer a partir del que creiem saber, no del que

SOM, i, per altre costat, s'augmenta el bloqueig per el culte al PERSONATGE, un referent no només equívoc, sinó PERILLÓS. El "culte al personatge" condueix al fascisme.

14. Es palesen les necessitats de la intel·ligència de tots i cadascú dels alumnes, d'expressar, donar permanència, poder contemplar, i prendre consciència dels moviments interns... els de l'esperit en marxa, els de l'ànima que l'habita.

RESUM

DES-BLOQUEIG ÉS LA VERITAT I SENTIT, AMBDÓS NECESSITATS DE LA INTEL·LIGÈNCIA.

DONAR FORMA PLÀSTICA

Tercer objectiu a treballar

TOT PROCÉS DE COMUNICACIÓ (AUTO) ES CULMINA AMB L'EXPRESSIÓ, QUE ÉS LA SEVA PART FORMAL.

LA FORMA: TESTIMONI VISIBLE DEL PROCÉS INVISIBLE.

15. Els mitjans materials per a donar forma, han d'estar en sincronia amb el fons de l'acció.

Primer cal treballar un conjunt d'elements de connexió.

El primer d'ells és intangible: la consciència D'ESPAI, després la comprensió del que és el FRAGMENT, seguim amb el moviment corporal que fa irrompre les formes en la superfície del suport físic... diàleg entre buits i plens entre crit i gest, entre vibració i silenci... és el LLENGUATGE D'ACCIÓ.

Són les formes del MDI. Asignificatives (alliberades de significats) plenes de CONTINGUTS i obertes al reconeixement de ressons ancestrals, de memòries atàviques, de màgia...

16. Els materials per sincronia, no només aporten la seva memòria gràfica i mítica, sinó que fan CONNECTAR amb els elements bàsics: AIGUA, TERRA, CARBÓ I CENDRES, AIRE I ALÈ, i la COMUNICACIÓ DE TOT EN TOT.

Puc afirmar que, pràcticament, ningú queda impassible front aquesta acció que, segons com es vulgui veure, NO ÉS UN FET CREATIU, però que t'afirma com a ÉSSER CREAT.

MÈTODE

De les formes de L'INSTINT GRÀFIC MDI a les formes del PENSAMENT MDI+e

DEL CRIT I GEST A LA PARAULA I SIGNE

16. Amb el fonament conceptual que suposa el coneixement i consciència de les formes MDI, passem a l'exercici d'un altre potencial de la nostra condició com a éssers humans: EL PENSAMENT.

17. Dotats de PENSAMENT SIMBÒLIC, no podem evitar de construir constantment nous LLENGUATGES.

Hem vist com les formes MDI ens obrien a una consciència universal i, a la vegada, particular. Una dialèctica on la descoberta i afirmació d'existència no necessitava els significats, només la connexió amb els CONTINGUTS. Una situació on el pensament abstractiu ens trasllada a dimensions màgiques.

MDI+e

EIS MECANISMES DESENCADENATS INNATS, MÉS UNA EXPERIÈNCIA.

18. La IMAGINACIÓ, per definició, és donar imatges al pensament. Aquestes formes ens van explicant com anem transformant la realitat en la nostra realitat. Són les formes MDI+e. Una conseqüència del procés de comunicació i percepció.

19. la NO gratuïtat dels MDI+e.

L'alumne no ha de creure que l'acte D'IMAGINAR és com quelcom, fantasiós, capritxós i subjectiu, ans al contrari, ha de comprendre'l com quelcom ben CONCRET. No existeix un "atzar" sinó revelació.

20. La imatge que val és la primera que sorgeix en el pensament. No hem de permetre un excés "imaginatiu" que confongui i ens allunyi de la resposta més autèntica. El JOC pot ser un mitjà, però mai una finalitat.

21. FORMES MDI+e, que incorporen una EXPERIÈNCIA (+e) CONCRETA a LA DISPOSICIÓ INNATA.

Una experiència de percepció, un MÉS, però sempre vinculat al diàleg intern i extern (ad intra / ad extra) Les FORMES es poden considerar globalment IDEOGRAMES, o expressió gràfica d'una idea. Formes que es concreten mitjançant SIGNIFICANTS, SIGNES de tota mena: gràfics, zoomorfs, antropomorf, astrals, pictogràfics, cromàtics, matèrics... etc.

LES FORMES MDI+e En el TALLER

FER PER SINCRONIA.

FONS O PROCÉS INTERN I FORMA EXTERNA QUE L'EXPLICA = U.

22. No es tracta de fer per desfer... en un procés sinèrgic, la construcció i transformació és continua.

23. La ignorància i el desig causen patiment... l'alumne que no ha estat atent, o encara no ha superat una sèrie de prejudicis i està obsessionat amb

certs estereotips estètics, sol tenir un baix nivell d'autoestima, i, quasi sempre, separa la realització –expressió o part formal del procés de comunicació - del conjunt del propi procés, creient que la forma expressada s'ha de regir per uns cànons diferents. Xoca la possible llibertat del pensament amb les normes estètiques en les quals es referència, la qual cosa provoca dificultats i angoixa. No hi ha SINCRONIA en els SIGNIFICANTS.

24. Els significants per sincronia que donen forma als significats, transformats en imatges del pensament, s'han de tractar subtilment, sempre vinculats al procés.

Aquest és un tipus de coneixement que no es pot assolir en la pràctica del taller, no és una qüestió d'experiència i ofici, és consciència de sincronia, sensibilitat educada, enfortida (no endurida) que ens fa conèixer el valor de les absències volgudes, substituïdes per silencis i, ESPECIALMENT, EL IMMENS VALOR DEL RESPECTE AL MOMENT.

25. Només amb un ferm recolzament extra pictòric, es pot donar consistència a les formes expressades. Es tracta d'incardinar el que els hi és propi, natural i suficient. Amb aquesta base, es posen les condicions per aconseguir la manifestació de la BELLESA ESPECIALMENT, i generar BELLESA és sinònim de creixement en els valors.

BIBLIOGRAFIA

L'ART, INCARDINA : ANTROPOLOGIA, FILOSOFIA I PSICOLOGIA

S'ha d'accedir a L'ART des de FORA de L'ART

GIEDION, SIGFRIED. *"El presente eterno. Los comienzos del arte"*.

Una Història de l'art comentada per un historiador i sociòleg. Quelcom més que un relat únicament cronològic, encallat en datacions, catalogacions i en les explicacions dels estils, o, el que es pitjor, en una apologia del "geni" de torn. L'autor estableix un sistema de relacions que ens fan comprendre l'art, sense necessitat de ser un expert.

CHENG, FRANÇOIS. *"Cinco meditaciones sobre la belleza"*.

Més enllà d'una mirada "oriental", Cheng es regala una visió universal de l'art associat a l'ésser humà, en l'àmbit del seu si o interioritat oberta a l'essència del llenguatge, quan, aquest, es transforma en meta-llenguatge.

HERRIGEL, E. *"Zen. En el arte del tiro con arco"*.

Un alemany, professor de filosofia, que es trasllada a treballar al Japó. Descobreix en una aula el Mestre Arquero. Un xoc. El relat ens explica com Herrigel es transforma, des del convenciment. Especial atenció amb el que és la relació MESTRE-ALUMNE.

MASLOW, A. *"El hombre autorrealizado"*.

Imprescindible. Cal obrir un camp d'autorealització si es vol sobreviure psicològicament (psique: ànima) però, com deixa clar l'autor, amb el peu a terra i l'estómac atès. L'espai de "realització" no és suficient, necessitem un espai on desenvolupar-nos plenament.